

RÄDDNINGSTJÄNSTEN STRÖMSTAD

Upprättad av: BE
Datum: 2002-04-26
Rev 2008-05-28
Godkänd av: BE

PM: 7 Lokalers personkapacitet

1. Bakgrund

Det finns många aktörer som behöver veta vilket personantal en lokal är avsedd för, bl a de som är ansvarig för verksamheten i lokalen och tillsyneförrättaren.

Detta PM skall fungera som underlag vid bedömning av en lokals personkapacitet.

2. Ansvarsförhållanden

Vid uppförande av en byggnad eller vid ändring av en byggnad är det byggherren som är ansvarig för att lokalens utförande anpassas efter hur många personer som lokalen är avsedd för. Det är nyttjanderättshavaren som är ansvarig för att lokalen inte belastas med fler personer än vad lokalen är avsedd för.

Har en lokals brandskydd, verksamhet eller möblering ändrats sedan tidigare personkapacitetsbestämning skall innehavaren anlita en brandsakkunnig för att utföra en ny personkapacitetsbestämning.

Tillsyneförrättare kan t ex vid tillsynen göra en personkapacitetsbestämning vid följande fall.

- befintlig lokal som inte har ändrats.
- befintliga lokaler som har ändrats i mindre omfattning.

Byggherrens, fastighetsägarens eller nyttjanderättshavarens brandsakkunnig ska utföra en personkapacitetsbestämning t ex vid följande fall.

- nybyggnation
- ändringar

3. Bedömningsmetoder

Då lokal avses rymma fler än 150 personer skall personkapacitetsbestämningen utföras av brandsakkunnig person och kvalitetssäkras. Kvalitetssäkring innebär att det skall finnas ett system som säkerhetsställer att problemställningar genomarbetas och att personkapacitetsbestämning är rätt genomförd.

Räddningstjänsten anser att ett system som bygger på att en brandsakkunnig person granskar förutsättningar och bedömningar uppfyller kravet för kvalitetssäkring.

Utrymningsdimensionering som inte bygger på schablonmetoden bör granskas av en fristående sakkunnig.

<p>4. Schablonbedömning</p>	<p>Schablonmetoden innebär att lokalens personkapacitet bedöms utifrån följande parametrar.</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokalytan • antal utrymningsvägar • utrymningsvägarnas fria bredd • dörrar i och till utrymningsväg • fönster som utrymningsväg <p>Den av ovanstående parametrar som ger det lägsta personantalet blir dimensionerande.</p> <p>Blir lokalens personkapacitet högre än 150 personer skall lokalen uppfylla de krav som ställs på en samlingslokal. D v s det ställs krav på utrymningslarm, ytskikt och nödljus.</p> <p>Ger lokalytan betydligt större personantal än vad utrymningsbredden medger skall krav ställas på att utrymningsvägarna ges bättre kapacitet.</p>
<p>4.1 Lokalytan</p>	<p>Lokalens personkapacitet, med hänsyn till lokalytan, skall primärt bestämmas utifrån lokalens möblering. I t ex en hörsal med fast möblering är det antal sittplatser och scenytan som bestämmer personkapaciteten.</p> <p>I de flesta lokaler finns det en huvudtanke hur lokalen skall möbleras. Denna möbleringsplan skall dokumenteras för att tillsyneförrättaren skall kunna göra en adekvat bedömning. Finns det flera möbleringsalternativ skall personkapaciteten bestämmas för respektive möbleringsalternativ. När det inte finns en möbleringsplan kan ytans personkapacitet bestämmas utifrån verksamheten för respektive delyta. I avsnitt 5:371 i BBR anges följande värden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • sittande personer i rader 1,7 p/m² nettoarea • blandat stående och sittande 2,5 p/m² nettoarea • restaurang 1,0 p/m² nettoarea • varuhus och detaljhandel 0,5 p/m² nettoarea <p>I nettoarean får inte t ex kommunikationsytor i samlingslokaler och samlings-salar medräknas.</p>
<p>4.2 Antal utrymningsvägar</p>	<p>Samlingslokaler bör ha minst 3 utrymningsvägar om personantalet överstiger 600 och 4 utrymningsvägar om personantalet överstiger 1000.</p>
<p>4.3 Utrymningsvägarnas fria bredd</p>	<p>Utrymningsvägarnas kapacitet är enligt schablonmetoden det lägsta av följande beräkningsmetoder.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utrymningsvägarnas kapacitet beräknas till 150 personer per meter fri dörrbredd. • Blockeras den bredaste utrymningsvägen kan de andra utrymningsvägarna tillsammans maximalt ta 300 personer per meter fri dörrbredd.

	<p>Vill lokalinnehavare ta in fler personer än vad den fria dörrbredden medger så måste lokalinnehavaren visa att utrymningssäkerheten är tillfredsställande. Detta kan göras genom brandförloppsberäkningar och utrymningsberäkningar. Dessa beräkningar skall granskas av fristående sakkunnig. Lokalinnehavaren måste även visa att utrymningssituationen är tillfredsställande för tillfälliga tillställningar.</p>
<p>4.4 Dörrar</p>	<p>En lokal som endast har en dörr får aldrig rymma fler än 50 personer. En dörr som har slagriktning som går mot utrymningsriktningen kan maximalt användas av 30 personer vid utrymning.</p> <p>Dörr som har en fri bredd som understiger 1,2 m kan normalt inte betraktas som utrymningsväg från lokal för fler än 150 personer. Dörrblad får inkräkta maximalt 50 mm på det fria måttet vid dörröppningar > 1,2 m. Två dörrar med en minsta fri bredd av 0,9 m som är placerade bredvid varandra kan ersätta en dörr med 1,2 meter fri bredd.</p> <p>Dörr som har en fri bredd 0,5 m betraktas som två öppningsbara fönster vad gäller utrymningskapacitet, d v s dörren kan tjäna som alternativ utrymningsväg för maximalt 50 personer om dörrens slagriktning följer utrymningsriktningen.</p> <p>Dörr som har en fri bredd 0,5 till 0,8 och har slagriktning som följer utrymningsriktningen, bedöms kunna tjäna som alternativ utrymningsväg för 50 till 150 personer. Som underlag vid den bedömning av lokalens totala personkapacitet kan dörrens personkapacitet antas vara $P = 50 + 330 \times (D - 0,5)$, där D är dörrens fria bredd i meter.</p>
<p>4.5 Fönster</p>	<p>Ett fönster kan godtas som utrymningsväg från rum i markplan med högst 30 personer. Två eller flera fönster kan godtas som utrymningsväg från lokal med högst 50 personer.</p> <p>För att fönster skall kunna godtas som utrymningsväg måste öppningens fria bredd vara minst 0,5 m och höjd minst 0,6 m. Summa av bredd och höjd skall vara minst 1,5 m.</p> <p>Fönstrets bröstning får högst vara 1,2 meter. Avståndet mellan fönstrets underkant och marknivå får högst vara 2,0 m. Då bröstningen är högre än 1,2 m skall väggfast stege alternativt väggfast stege med handledare anordnas. Mer än 30 personer bör inte tillåtas om bröstningen är högre än 1,2 m.</p> <p>I bostadslägenheter och kontorslägenheter som har tillgång till utrymningsväg via ett trapphus samt via fönster och räddningstjänstens stege får maximalt 15 personer vistas.</p>

<p>4.6 Samlingslokal</p>	<p>Då en lokal rymmer fler än 150 personer betraktas lokalen som samlingslokal. Detta medför att det ställs hårdare krav på lokalens utformning.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samlingslokalen skall vara försedd med nödljus. • Samlingslokalen skall vara försedd med utrymningslarm. • Bärverken skall klara minst R30 (se förklaring nedan). • Hårdare krav ställs på väggarnas ytskikt. • Utrymningsvägar öppnas med ett grepp genom panikregel eller trycke. <p>Nödljus skall ge 1 lux på den sämst belysta golvytan. Nödljus skall finnas i utrymningsvägarna och direkt utanför utrymningsvägarna.</p> <p>Bärverken i samlingslokalen skall klara minst brandteknisk klass R 30. Det kan finnas andra omständigheter som byggnadens våningsantal som medför högre brandtekniska krav på bärverken.</p> <p>Takytor skall klara ytskiktclass 1 på obrännbart material eller tändskyddande beklädnad. Träytskikt kan därför inte accepteras i samlingslokalens tak.</p> <p>I en Br 1 byggnad skall väggytor i samlingslokalen vara utförda i ytskiktclass I. I en Br 2 byggnad skall samlingslokalens väggytor klara lägst ytskiktclass II. Träpanel klarar inte ytskiktclass II. Däremot kan träpanel brandskyddsmålas för att klara ytskiktclass I.</p>
<p>4.7 Andra faktorer</p>	<p>Det finns faktorer som påverkan utrymningssäkerheten vilket kan medföra att tillåtet personantal inte kan nå upp till det som schablonmetoden ger.</p> <p>Följande faktorer skall beaktas vid bedömning av en lokals personkapacitet.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De brandtekniska installationernas kvalitet och tillförlitlighet. • Hur lättorienterad och överblickbar lokalen och utrymningsvägarna är. • Ordning och reda. • Om det finns en utrymningsorganisation, d v s om det finns en plan som redovisar hur personalen skall agera och bete sig vid en brand/utrymningsituation. • Hur väl personalen är övad och tränad att medverka vid utrymning
<p>4.8 Speciella lokaler och avsteg</p>	<p>Lokaler där förutsättningarna är gynnsamma kan avsteg på lokalens utförande tillåtas.</p> <p>Gymnastikhall i skola, avsteg kan göras på nödljus, väggytskikt (d v s träbeklädnad är tillåten) och brandskydd på bärverk för personantal upp till 600.</p>

Följande förutsättningar skall dock vara uppfyllt.

- Hallen används som tillfällig samlingslokal för skolan eller idrottsverksamhet med redskap som finns i hallen.
- Verksamheten sker dagtid.
- Hallen är lätt överblickbar och lättorienterad.
- Högt i tak, > 4 m
- Hallen ligger i markplan.
- En av utrymningsvägarna leder direkt ut till det fria.
- Avsteg kan dessutom göras på takyttskikt (d v s träbeklädnad är tillåten) för personantal upp till 360 om förutsättningarna ovan är uppfyllda.

Elevmatsal eller personalmatsal

Avsteg kan göras på nödljus och väggytskikt (d v s träbeklädnad är tillåten) för personantal upp till 360. Följande förutsättningar skall dock vara uppfyllt.

- De flesta som vistas i lokalen har god lokalkännedom.
- Verksamheten sker dagtid.

Skall lokalen kunna lånas eller hyras ut kvällstid för t ex skoldisko får avsteg på nödljus och väggytskikt inte göras.

Stadskyrka

Avsteg kan göras på nödljus samt vägledande markering över utrymningsdörr genom vapenrummet och över dörr på långskeppets sida, för personantal upp till 600. Följande förutsätts dock:

- Källarutrymmen är brandtekniskt avskilda från kyrkolokalen
- Utrymningsvägar genom vapenrummet och på långskeppets sida leder direkt till det fria
- Personalen är övad och tränad att medverka vid utrymning
- Det finns en utrymningsorganisation

5. Tillfälliga avsteg

Tillfälligt avsteg från bestämd personkapacitet kan göras. Följande skall beaktas

- Tillfälligt maximalt personantal kan medges för maximalt det personantal som den fria dörrbredden medger. Om innehavaren vill ta in fler än vad personantalet medger – se avsnitt 4.3 i denna PM.
- Annan tillsyn skall alltid utföras i samband med den tillställning som får tillfälligt avsteg från bestämd personkapacitet.
- Arrangören skall kunna presentera en skriftlig plan vilka säkerhets-höjande åtgärder som har vidtagits. Följande skall bl a finnas med i planen
 - namn och telefonnummer på ansvarig anordnare.
 - möbleringsplan
 - personalens utbildning
 - placering av släckmaterial

	<ul style="list-style-type: none"> • Faktorerna i avsnitt 4.7 i denna PM skall speciellt beaktas samt följande faktorer vid bedömning av avsteg. <ul style="list-style-type: none"> - dörrarnas fria bredd - möbleringsfritt vid dörrarna (5 m) - öppen eld - bevakning - komplettering av släckmateriel - tillfälliga vägledande förstärkning med vägledande markering och/eller nödljus <p>Bevakningspersonal bör vara utrustad med kommunikationsutrustning så att de kan prata med varandra och ha tillgång till gasdrivna handtyfoner (om det inte finns utrymningslarm).</p> <p>6. Dokumentation</p> <p>Då Räddningstjänsten gör en personkapacitetsbestämning måste grunden för beslutet dokumenteras. Dokumentationens syfte är att det i ett senare skede skall kunna gå att se vilka förutsättningar som gällde för beslutet.</p> <p>I tillsyneprotokoll anger tillsyneförrättaren vilket personantal som var dimensionerande vid tillsynen.</p> <p>7. Formell delgivning</p> <p>Innehavaren underrättas om personkapacitetsbestämning i diariefört brev eller tillsyneprotokoll.</p> <p>8. Skyltning</p> <p>Lokalens personkapacitet skall skyltas vid ingången om tillåtet personantal överstiger 150.</p> <p>Varierar lokalens personkapacitet beroende på möbleringsalternativ så skall skylten hänvisa till möbleringsplanen. Skylten skall ange var möbleringsplanen finns.</p>
--	--